

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

14 юни 2017 година¹

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда —
Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Член 1,
параграф 2, буква а) — Приложно поле — Изключени области — Имуществени права,
произтичащи от брачни правоотношения — Прекратяване на брака — Делба на вещ, придобита
по време на брака“

По дело C-67/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Районен съд Варна (България) с определение от 26 януари 2017 г., постъпило в Съда на 7 февруари 2017 г., в рамките на производство по дело

Тодор Илиев

срещу

Благовеста Илиева

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: Е. Regan, председател на състава, J.-C. Bonichot и C. G. Fernlund (докладчик),
съдии,

генерален адвокат: Е. Sharpston,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

- Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).

¹ — Език на производството: български.

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Тодор Илиев и г-жа Благовеста Илиева по повод на делбата на лек автомобил след прекратяване на брака им.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент № 1215/2012

- 3 В съображение 34 от Регламент № 1215/2012, Съветът на Европейския съюз подчертава необходимостта да се гарантира приемственост между Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“) и регламентите, които я заменят, включително относно тълкуването, което Съдът вече е направил на разпоредбите на тази конвенция, съответстващи на разпоредбите на същия регламент.

- 4 Член 1, параграф 1 и параграф 2, буква а) от Регламент № 1215/2012 предвижда:

„1. Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща, по-специално, данъчни, митнически или административни дела, нито отговорността на държавата за действия или бездействия при упражняването на държавна власт (*acta iure imperii*).

2. Настоящият регламент не се прилага по отношение на:

- а) гражданското състояние, правоспособността и дееспособността на физически лица, имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения или от отношения, които съгласно приложимото към тях право имат последици, сходни на тези, произтичащи от брак“.

- 5 Текстът на член 4, параграф 1 от този регламент е следният:

„При условията на настоящия регламент, искиове срещу лица, които имат местоживее в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

- 6 По силата на член 80 Регламент № 1215/2012 отменя Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

- 7 Съгласно член 81 от Регламент № 1215/2012:

„[...]

[Настоящият регламент] се прилага от 10 януари 2015 г., с изключение на членове 75 и 76, които се прилагат от 10 януари 2014 г.“.

Брюкселската конвенция

- 8 Текстът на член 1 от Брюкселската конвенция е следният:

„Настоящата конвенция се прилага при граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. [...]

Настоящата конвенция не се прилага по отношение на:

- 1) гражданското състояние, правоспособността и дееспособността на физическите лица, имуществените права произтичащи от брачни правоотношения, завещания и наследяване;

[...]“.

Българското право

Кодекс на международното частно право

- 9 Член 4, алинея 1, точка 2 от Кодекса на международното частно право предвижда:

„Международната компетентност на българските съдилища и други органи е налице, когато:

[...]

2. ищецът или молителят е български гражданин или е юридическо лице, регистрирано в Република България“.

Семеен кодекс

- 10 Член 21, алинея 1 от Семейния кодекс предвижда, че вещните права, придобити по време на брака в резултат на съвместен принос, принадлежат общо на двамата съпрузи, независимо от това на чие име са придобити.
- 11 Съгласно член 28 от този кодекс при прекратяване на имуществената общност дяловете на съпрузите са равни.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 12 Г-н Илиев, български гражданин, и г-жа Илиева, с италианско и българско гражданство, са сключили граждански брак на 1 юни 2007 г. в гр. Шумен (България).
- 13 На 2 юли 2015 г. бракът между страните е прекратен с решение на Районен съд Шумен (България).
- 14 След постановяването на развода от посочената юрисдикция г-н Илиев предявява иск пред запитващата юрисдикция за делба на лек автомобил, закупен от г-жа Илиева и регистриран на нейно име през ноември 2009 г.

- 15 Г-н Илиев поддържа, че този автомобил е придобит с общи средства по време на сключения между страните брак, поради което по силата на членове 21 и 28 от Семейния кодекс автомобилът е съсобствен между страните при равни квоти, независимо че е регистриран само на името на г-жа Илиева в Италия.
- 16 Според определението за преюдициално запитване, въпреки че г-н Илиев и г-жа Илиева имат регистрирани постоянни адреси в България, следва да се приеме, че обичайното им местопребиваване е било на територията на Италия в моментите на сключване на гражданския брак, придобиването на собствеността върху автомобила, прекратяването на брака и предявяването на иска по главното производство. Тази юрисдикция уточнява, че г-жа Илиева живее и работи в Италия в период от повече от десет години, че на 14 март 2016 г. е декларирала пред българските власти, че пребивава в Италия, и че в издадената ѝ от италианските власти лична карта е вписана с местожителство в гр. Алба, провинция Кунео (Италия).
- 17 Г-жа Илиева оспорва компетентността на българските юрисдикции да разгледат спора по главното производство, като счита, че на основание член 4, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 компетентни са италианските юрисдикции.
- 18 Запитващата юрисдикция изразява съмнения в това отношение, доколкото е налице само едно решение на българския Върховен касационен съд по дело за делба след развод на вещи, придобити по време на брака. Според това решение изключението по член 1, параграф 2, буква а) от Регламент № 1215/2012 се отнася само до делата за имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения, предвидени в някои разпоредби на Семейния кодекс, а исковете за делба не са сред изброените. При това положение тези искове биха попадали в приложното поле на посочения регламент. Според тази юрисдикция, ако случаят е такъв, италианските юрисдикции биха били компетентни да разгледат спора по главното производство в съответствие с член 4, параграф 1 от посочения регламент. Обратно, ако последният не е приложим, българските юрисдикции биха били компетентни по силата на член 4, алинея 1, точка 2 от Кодекса на международното частно право.
- 19 При тези обстоятелства Районен съд Варна (България) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Представлява ли спор относно имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения, по смисъла на член 1, параграф 1, буква а) от Регламент [№ 1215/2012], иск между бивши съпрузи за извършване на делба на придобита по време на брака в режим на съпругеска имуществена общност движима вещ?
- 2) Попада ли в изключенията относно приложимостта на Регламент [№ 1215/2012] и по конкретно на член 1, параграф 2, буква а) от Регламента спор относно делба на движима вещ, придобита по време на брака, но вписана в регистрите на компетентните национални власти само на името на единия съпруг?
- 3) Кой съд е компетентен да разгледа спор между бивши съпрузи относно собствеността на движими вещи, придобити по време на сключения между страните граждански брак, когато съпрузите са граждани на една държава — членка на [Европейския съюз], а по делото е установено, че местоживеенето на страните е на територията на друга държава членка в моментите на сключване на брака, придобиване на вещите, прекратяване на брака и предявяване на иск за делба на вещите след прекратяване на брака?“.

По преюдициалните въпроси

- 20 По силата на член 99 от Процедурния правилник на Съда, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 21 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящото дело.
- 22 С трите си преюдициални въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 1, параграф 2, буква а) от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че спор като този по главното производство, относно делбата след развод на движима вещ, придобита по време на брака от съпрузи, които са граждани на една държава членка, но местоживеенето им е в друга държава членка, попада в приложното поле на Регламент № 1215/2012 или е от областта на имуществените права, произтичащи от брачни правоотношения, и вследствие на това попада в обхвата на изключенията, съдържащи се в посочения член 1, параграф 2, буква а).
- 23 В това отношение следва да се припомни, че доколкото Регламент № 1215/2012 заменя занапред Брюкселската конвенция в отношенията между държавите членки с изключение на Кралство Дания, даденото от Съда тълкуване относно тази конвенция важи и за посочения регламент, когато неговите разпоредби и разпоредбите на Брюкселската конвенция могат да се квалифицират като „равнозначни“. Както е видно от съображение 34 от Регламент № 1215/2012, трябва да се гарантира приемственост в тълкуването между Брюкселската конвенция и този регламент (вж. в този смисъл решение от 18 октомври 2011 г., *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, т. 38).
- 24 Относно приложното поле на Регламент № 1215/2012 следва да се приеме за установено, че член 1, параграф 2, буква а) от него съвпада с член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция и че текстът на тези две разпоредби е аналогичен.
- 25 Ето защо следва да се направи препращане към практиката на Съда по член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция, и по-конкретно към решението от 27 март 1979 г., *de Cavel* (143/78, EU:C:1979:83).
- 26 В това решение Съдът е разгледал въпроса дали спор относно обезпечителна мярка върху вещи в рамките на производство за развод попада в приложното поле на Брюкселската конвенция поради имуществения характер на въпросната мярка.
- 27 Съдът е отбелязал, че поради спецификата на някои области, сред които са гражданското състояние, правоспособността и дееспособността на физически лица, имуществените права, произтичащи от брачни правоотношения, завещанията и наследяването, споровете в тези области са изключени от приложното поле на Брюкселската конвенция (решение от 27 март 1979 г., *de Cavel*, 143/78, EU:C:1979:83, т. 6).
- 28 Съдът е приел, че понятието „имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения“, съдържащо се в член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция, обхваща не само имуществените права, предвидени специално и изключително от някои национални законодателства с оглед на брака, но и всички имуществени отношения, произтичащи пряко от брачното правоотношение или от неговото прекратяване (решение от 27 март 1979 г., *de Cavel*, 143/78, EU:C:1979:83, т. 7).

- 29 Съдът е стигнал до извода, че споровете за вещи на съпрузи в хода на производство по развод могат според случая да се отнасят или да бъдат тясно свързани с, първа категория, въпроси относно гражданското състояние на физически лица, втора категория, имуществени правоотношения между съпрузи, произтичащи пряко от брачното правоотношение или от неговото прекратяване, или, трета категория, имуществени правоотношения между тях, които нямат връзка с брака, като само споровете от последната категория попадат в приложното поле на Брюкселската конвенция, докато тези от първите две категории трябва да бъдат изключени от него (решение от 27 март 1979 г., de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, т. 7).
- 30 Следователно, след като спорът между бивши съпрузи за делба на движима вещ, придобита по време на брака, се отнася до имуществените правоотношения между тези лица, произтичащи пряко от прекратяването на брака, този спор попада не в приложното поле на Регламент № 1215/2012, а в обхвата на посочената в предходната точка втора категория правоотношения.
- 31 Освен това следва да се добави, че макар Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183), да е насочен по силата на член 1, параграф 1, буква а) от него към граждански дела, отнасящи се до развод, както е видно от съображение 8 от този регламент, той се прилага само за прекратяването на брачното правоотношение, като са изключени въпросите за основанията за развода, имуществените последици на брака или други допълнителни въпроси.
- 32 Ето защо на поставените въпроси следва да се отговори, че член 1, параграф 2, буква а) от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че спор като този по главното производство, относно делбата след развод на движима вещ, придобита по време на брака от съпрузи, които са граждани на една държава членка, но местоживеенето им е в друга държава членка, не попада в приложното поле на този регламент, а е от областта на имуществените права, произтичащи от брачни правоотношения, и вследствие на това попада в обхвата на изключенията, съдържащи се в посочения член 1, параграф 2, буква а).

По съдебните разноски

- 33 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (шести състав) определи:

Член 1, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че спор като този по главното производство, относно делбата след развод на движима вещ, придобита по време на брака от съпрузи, които са граждани на една държава членка, но местоживеенето им е в друга държава членка, не попада в приложното поле на този регламент, а е от областта на имуществените права, произтичащи от брачни правоотношения, и вследствие на това попада в обхвата на изключенията, съдържащи се в посочения член 1, параграф 2, буква а).

Съставено в Люксембург на 14 юни 2017 година.

Секретар
A. Calot Escobar

Председател на шести състав
E. Regan